

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Møteinnkalling

Utvalg: **AU i verneområdestyret for SVR**
Møtested: Teams, Teams
Dato: 23.06.2023
Tidspunkt: 08:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til en av verneområdeforvalterne. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
AU 22/23	Godkjenning av innkalling og saksliste		
AU 23/23	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar		
AU 24/23	Referatsaker		
AU 25/23	Søknad om tilbygg til båthus. Austre Langsvatn. Gnr. 4, bnr. 4 Olav Morten Heggland. Bygland kommune.		2023/5302
AU 26/23	SVR landskapsvernområde - søknad om tilrettelegging av sti til hytte 15 og 20 i Grytdalen - Sigurd Støren		2023/5485
AU 27/23	Søknad om bruk av helikopter i samband med kalking. Store Urevatn. Otteraaens Brugseierforening. Bykle kommune.		2023/5859
AU 28/23	SVR landskapsvernområde - søknad om helikoptertransport i forbindelse med kalking av gytebekker ved Storevatnet, Åseral kommune - Å Energi AS		2023/5862
AU 29/23	Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - verneområdestyrets uttalelese på kommuneplans arealdel 2023 - 2034 for Åseral kommune		2023/4729
AU 30/23	Orienteringssaker		
AU 31/23	Eventuelt		

AU 22/23 Godkjenning av innkalling og saksliste
AU 23/23 Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar
AU 24/23 Referatsaker

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Setesdalsmuseet Rysstad,
Setesdalsvegen 3273, 4748
Rysstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 06
finavjth@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2023/5302-2

Saksbehandler: Jørn Trygve Haug

Dato: 18.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	25/23	23.06.2023

Søknad om tilbygg til båthus. Austre Langsvatn. Gnr. 4, bnr. 4 Olav Morten Heggland. Bygland kommune.

Vedlegg:

- 1 Søknad båthus Austre Langsvatn

Forvalters innstilling

Med heimel i *Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde* kap. 4 pkt. 1.1 og kap. 4 pkt. 1.3 bokstav c, gir arbeidsutvalet avslag på søknad om tilbygg på eksisterande båthus ved Austre Langsvatn, gnr. 4, bnr. 4 Olav Morten Heggland.

Arbeidsutvalet grunnjev avslaget med at storleiken på båthuset går monaleg utover føringane gjeven i forvaltningsplanen. Vidare vurderast søkar å ha rimeleg god dekning av båthus med dei som allereie er ført opp. Ei vid opning for bygging av båthus vil gi omfattande presedensverkand med den byggeverksemda og transportbehovet det vil føre med seg.

Det er alt køyrt inn materiale til bygging. Arbeidsutvalet vil med dette varsle at det med heimel i naturmangfaldslova § 69 vil vera aktuelt å gi pålegg om frakte materiala ut av verneområdet.

Saksopplysninger

Olav Morten Heggland har søkt om tilbygg og ombygging av eksisterande båthus ved Austre Langsvatn i Bygland kommune. Storleiken på eksisterande båthus er 11 m² BYA og med mønehøgde 2 m. Det er søkt å auke storleiken til totalt 24 m² BYA og med mønehøgde 2,9 meter. Det vil då vera plass til å lagre to båtar samt lagerrom til motor, bensin, fiskegarn og anna utstyr. Sjå teikning nedanfor.

I grunngevinga skriv søkar at det estetisk og landskapsmessig vil vera betre å bygge eit dobbelt båthus i staden for to enkeltståande. Båthuset ligg i ei vik aust i vatnet og vil vera lite synleg i omgjevnaden. For å unngå skade på båtane er det vesentleg at dei kan vinterlagrast i eget båthus. Fleire båtar har til no blitt skade av store snømengder når dei har vore lagra ute.

Heggland har ein eigedom på 24 000 mål og driv ein del utleige av hytter med jakt- og fiskerett. Austre og Vestre Langsvatn ligg på eigedomen og eigar har fleire bygningar kring desse vatna. Sjå oversyn i kart nedanfor. Trongen for båthus med plass til to båtar i Austre Langsvatn er grunngeven med at det er forskjellige leigetakarar på hyttene Langevasskilen og Vestre Langsvatn. Det er også praktisk med tilgang på båtar for grunneigars eget bruk og i samband med tilsyn og sanking av sau i området.

Tilkomsten til Langsvatna er i barmarksperioden via Ånebjør. Utan båt er gangtid frå Ånebjør – Langevasskilen er oppgjeven til 5 – 6 timar. Til Vestre Langsvatne er det 4 – 5 timar. Vestre Langsvatn er om lag 3 km. langt, Austre Langsvatner om lag 2,5 km. langt.

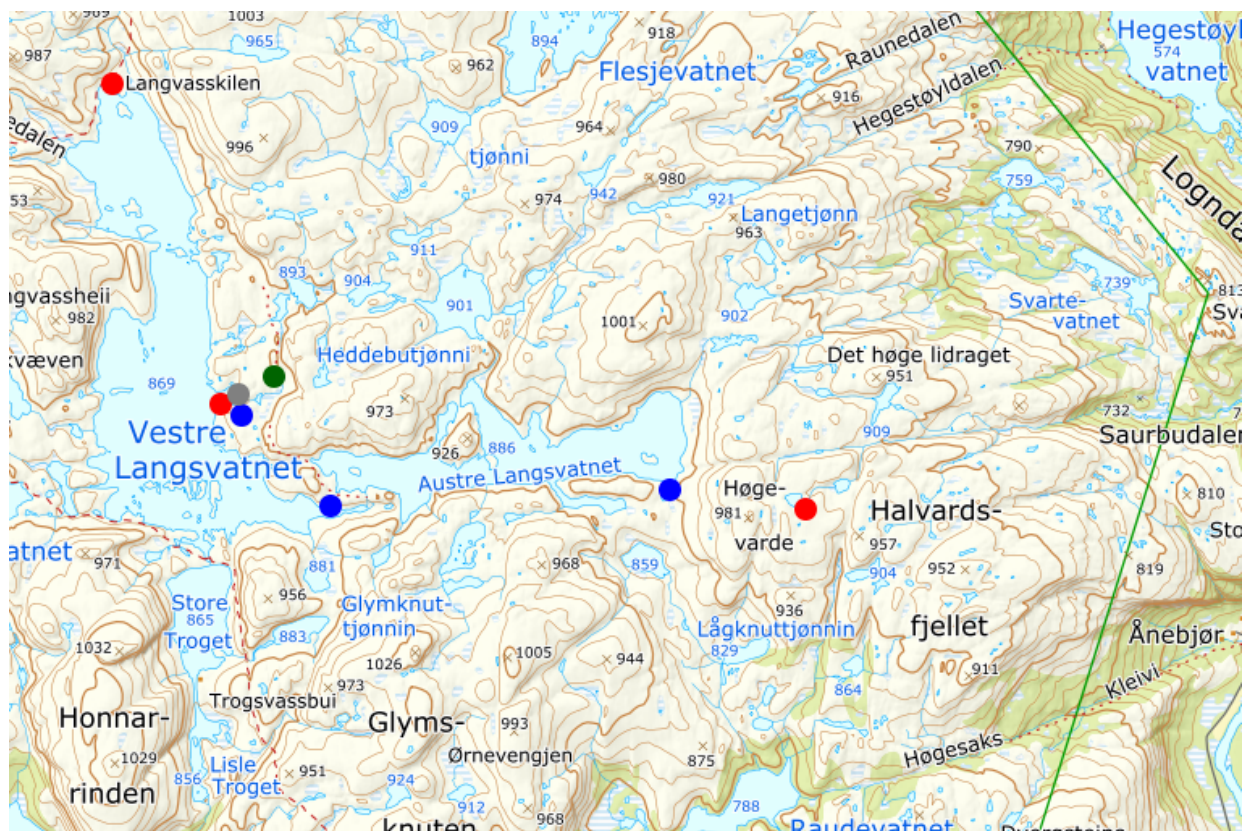
Kartet nedanfor syner bygningane kring Langsvatna. Søknaden gjeld båthuset aust i Austre Langsvatn under Høgevarde i kartet.

Raude punkt – hytter/driftshusvære (Langevasskilen, Vestre Langsvatn og Høgevarde)

Blå punkt – eksisterande båthus

Grått punkt – uthus/lagerbygg

Grønt punkt – Strondelegå (gjetarhytte Jæren Smalelag)

Forvaltar synfarte områda 14. juni. Bilete av aktuelle båthus er teken inn nedanfor (bilete 1). Det er alt køyrd inn materialar og fundament (bilete 2).

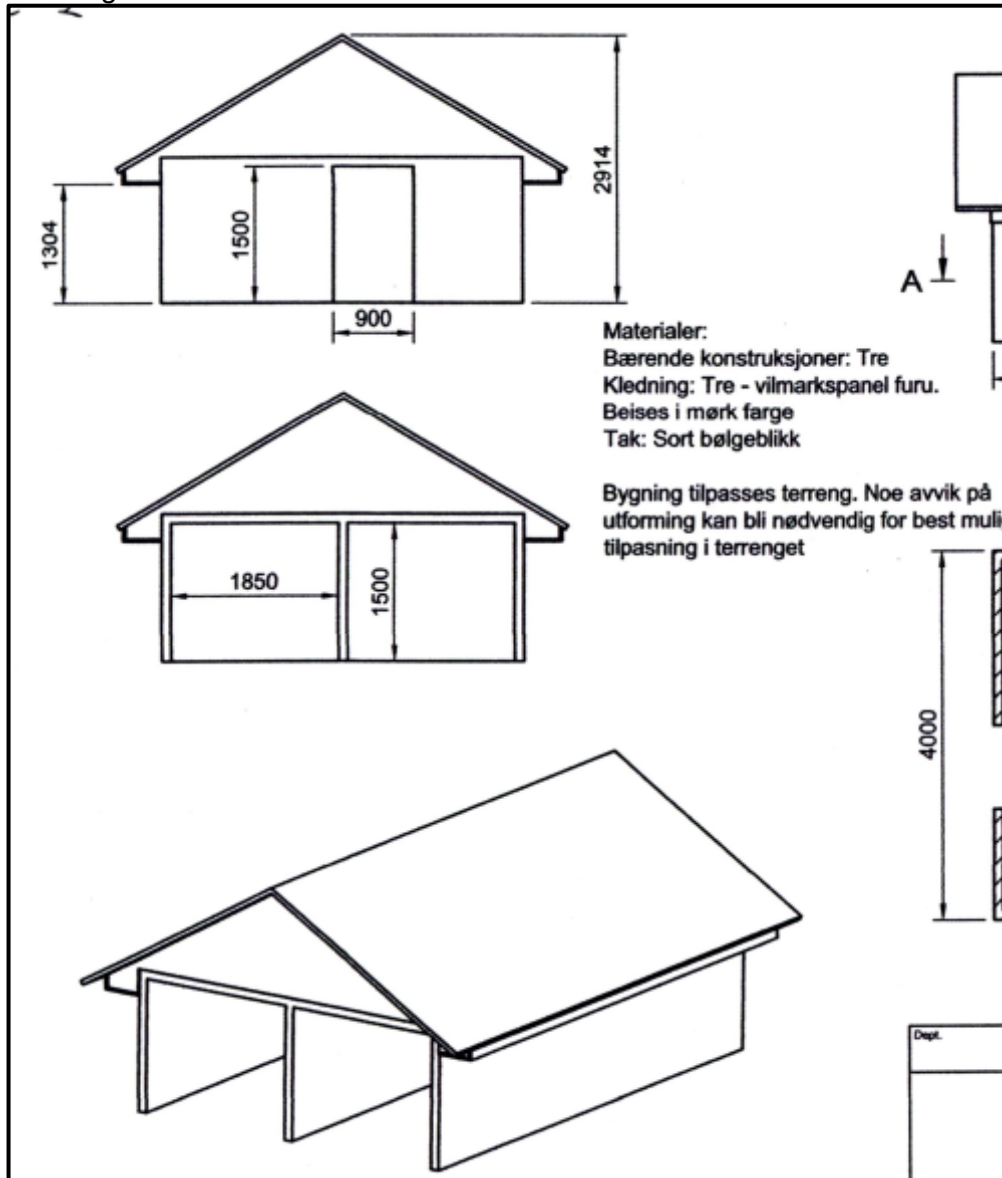
Bilete 1

Bilete 2

Teikning av tiltaket det er søkt om:

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000
- Naturmangfoldloven
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane frå 2015.

Heimelsgrunnlag

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000. Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.

2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar er av dei tiltaka som jamfør verneforskrifta kap. 4, pkt. 1.1 er forbode. Etter verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.3 bokstav c kan det gjevast løyve til mindre tilbygg til eksisterande bygningar. Det er då ein føresetnad at det ikkje strir mot verneføremålet.

Tidlegare praksis

Det har tidlegare vore gjeven løyve til fleire nye båthus i verneområda dei siste åra. I slike saker har storleik blitt avgrensa til 12 m² BYA som er grensa sett i forvaltningsplanen. Ved fleire høve har det blitt gjeven avslag på storleik utover 12 m² BYA ref. AU-sak 26/19 og delegert sak 102/21.

Saka er drøfta med byggesakshandsamar i Bygland kommune. Signala er at dei ønskjer å innstille på å halde seg til heiplanen med føringar om 12 m² BRA.

Vurdering

Vurdering etter naturmangfoldloven (NML)

Etter § 7 i Naturmangfoldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven leggjast til grunn som retningsliner ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet vurdere søknadane etter desse paragrafane

Kunnskapsgrunnlaget (NML § 8)

Kunnskapen om naturmangfaldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase (www.naturbase.no), database for sensitive artsdata samt frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt. Ein har og nytta kartlegging gjennomført av Norsk Villreinsenter (NVS-rapport 6/210). Kunnskap om kulturminne i området støtter seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no).

Båthuset er søkt oppført sør-aust i landskapsvernområdet. Villreinen nyttar områda kring Langsvatna i første rekke vinterstid. I barmarksperioden kan det gå att mindre bukkeflokkar. Villreinen nytta områda i større grad tidlegare, men det kan sjå ut til at bruken har auka noko dei siste 4 – 5 åra og då særleg vinterstid. Villreinens bruk av områda må sjåast i samanheng med at totalbestanden i mange år har vore mindre enn før. Ulike ferdselshindre lenger nord kan også spele inn. I naturbasen er det merka av trekkorridor for villrein rett aust for Vestre Langsvatn.

Ut frå kjend kunnskap er det ikkje andre særleg sårbare artar som vert råka av tiltaket. Ut frå omtalen ovanfor vurderer ein kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg til å fatte vedtak i saka. § 9 («Føre var prinsippet») vert difor tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10 i NML).

Gaukhei turisthytte ligg 7 km. nord-vest for plassen der bygningen er søkt oppført. Til Gaukhei th. går det merka sommarløype frå Bortelid i Åseral og Tjønndalen i Bygland. Vinterstid kryssar stikka vinterløype over Austre og Vestre Langsvatn. Gjennom året er det ein god del ferdsel i desse løypene. Frå hytteområda på Bortelid i Åseral er det særleg gjennom vinteren ein god del ferdsel inn mot Langsvatna og attende mot Bortelid. I vinterhalvåret er det ein del transport med snøscooter til enkelte driftshusvære i desse heiområda, samt til dei nemnde turisthyttene i samband med proviantering, vedtransport og stikking av løyper.

Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar (§ 11 i NML) og Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (§ 12 i NML)

Ikkje vurdert då det er innstilt på avslag.

Andre vurderingar

Saka gjeld ein enkel mindre bygning som stikk seg lite ut i landskapet. Dei landskapsmessige verknadane av tiltaket vurderast difor å vera små. Grunneigar har mykje aktivitet ved og kring vatna knytt til hytteutleige, jakt og fiske. I høve til gangavstand frå Ånebjør og inn til hyttene vil ein god dekning med båtar vera ei god lette i tilkomsten. Eit større båthus vil og gjere båtane mindre utsett for skade.

Forvaltar er likevel skeptisk til å fråvike føringane i forvaltningsplanen om maks. storleik på 12 m² BYA for båthus. Totalt sett må søkar seiast å ha rimeleg god dekning av båthus kring vatna. For tilkomst til hytta i Langevasskilen, som vert leigd ut til fleire, vil desse neppe vera der til same tid. Sjølv med eit relativt stor behov for båtar bør det i eit verna område ikkje vera sjølvstøtt at alle er plassert i eit båthus. Lagring utomhus vil i mange tilfelle også gå bra så sant dei vert trekt godt opp og plassert på ein stad det ikkje samlar seg altfor mykje snø.

Ei opning for bygging av «doble» båthus, og der alt av båtar skal lagrast under tak, vil gi ein omfattande presedensverkand med den byggeverksemda og transportbehovet det fører med seg. Eit grovt og forsiktig anslag er at det i alle fall er 10 – 12 større vatn i verneområda der eigedomstilhøva og tilkomst isolert sett tilseier at det bør vera betre kapasitet av båthus.

Søkar har alt køyrd inn materiale til bygging. Utover det som trengs til evt. vedlikehald av bygningane i området må materiala fraktast ut av verneområdet. Ved trong for bruk av snøscooter eller helikopter må dette søkast om særskild.

Konklusjon

Søknaden vert avslått. Storleiken på båhuset går monaleg utover føringane gjeven i forvaltningsplanen. Eigar vurderast å ha rimeleg god dekning av båthus kring vatna med det som allereie er ført opp. Ei vid opning for bygging av båthus vil gi omfattande presedensverkand med den byggeverksemda og transportbehovet det vil føre med seg.

Olav Morten Heggland
Setesdalsvegen 2396
4745 Bygland

Heggland 12.05.2023

Bygland kommune
Sentrum 18
4745 Bygland

Verneområdestyret for SVR

Postboks 504
4804 Arendal
v/ Jørn Trygve Haug

Søknad om Dispensasjon ihht. Pbl § 19-2 fra byggeavstand vatn og Byggetillatelse ihht. Pbl § 20-2 for tilbygg til eksisterende båthus ved Austre Langsvatn.

Det søkes om tilbygg med BYA (Bebygd areal) 12 m², samt reoperasjon og ombygging av eksisterende båthus. Total BYA blir 24 m²,bruksareal (BRA) blir 22 m², mønehøyde 2,9 meter. Det blir plass til å lagre 2 båter, samt et lagerrom til motor, bensin, fiskegarn og utstyr samt flytevester. Eksisterende båthus ble bygget på 1980 tallet.

Det vurderes å være estetisk og landskapsmessig bedre å bygge et dobbelt båthus i stedet for eventuelt å ha 2 separate bygg. Der hvor båthuset er plassert i dag er det lite synlig for omgivelsene, da det ligger i en «dump» i terrenget samt inne i en smal bukt i vannet.

Heieområdet Langsvasheia og Saurbuheia er på ca. 24000 mål og tilhører eigedomen Gnr. 4 Bnr. 4.

Inne i dette området er det 2 større vatn, Vestre Langsvatn som er ca. 3 km langt, samt Austre Langsvatn som er ca. 2,5 km langt.

I Langsvasheia/ Saurbuheia er det 4 driftshytter/ støylsbuer som blir utleigd som utmarksnæring samt i tillegg reinsdyr-/ fuglejakt og utleige av fiske.

Heieområdet blir også utleigd til sauebeite til sauedrifter frå Jæren.

Ved Vestre Langsvatn er det også ei Gjeterhytte «Strondelega» som brukes av Jæren Smalelag.

Vestre og Austre Langsvatn har bakover i tid vore svært gode fiskevatn, og jakt og fiske og seterdrift har vore viktige ressursgrunnlag for eigedomen, samt viktige inntektskjelder.

På grunn av sur nedbør forsvant fisken i desse vatna på 1960-70 talet.

På 1980 talet vart det sett i gang eit samarbeid mellom grunneigar og jaktlaget som har leigd dette området frå den tid (og som leiger dette ennå) om å få tilbake fisken. Det vart frakta inn settefisk og kalk med helikopter, og kalkbrunner vart sett opp i gytebekkene.

Det vart gjeve statleg tilskot til dette. Det er seinare blitt frakta inn suppleringskalk med snøscooter til gytebekkene. Dette har vore vellykka, og vatna er i dag svært gode fiskevatn, det burde bli fiska meir for å halde nede bestanden. Det ser ut til at det begynner å bli for mykje fisk då størrelsen har gått ned og antallet opp. For at fisken skal vere attraktiv som matfisk må den ha ein viss størrelse. For å ha kontroll på fiskebestanden må det fiskast med garn, og til dette er ein avhengig av båt.

Vestre Langsvatn er med i Bygland kommune sin oversikt over vatn der det kan løysast fiskekort. Dette har ikkje blitt praktisert, så i dag er det fritt for alle å fiske med stang i desse vatna.

Driftshytta/ støylsbua «Langsvasskilen» blir leigd ut separat, med tilhøyrande fiskerett. Det er då to forskjellige leigetakere her (i tillegg til utleige av sauebeite). Det har då vist seg å vere nødvendig å ha 2 båter i Austre Langsvatn. Den eine båten blir no lagra utendørs, det er fare for at båter kan bli øydelagt av store snømengder enkelte år. Det har blitt øydelagt 2-3 båter oppgjennom tida på grunn av dette. Det er også vesentleg for personsikkerheita at båter kan bli lagra på ein trygg måte under tak, slik at den held seg i god stand. I dette området kan det av og til vere kraftig vind, med store byljer på vatna.

Båter blir også brukt til rekreasjon i samband med hytteutleige og grunneigers eige bruk, samt i jakttida for å enkelt kome rundt i terrenget, samt til henting av felt vilt.

I samband med tilsyn og sanking av sauer som beiter i dette området, kan det vere nyttig å ha enkel tilgang på båt, grunna dei store avstandene her.

Den lettaste og raskaste adkomsten til dette terrenget er å kjøre med bil til Ånebjør og gå opp til Austre Langsvatn og deretter ta båt innover vatnet til vestsida, for å kome til driftshyttene Vestre Langsvatn og Langsvasskilen. Då det er 2 forskjellige leigetakere som bruker denne ruta som adkomst, er det nødvendig å ha 2 båter her, då det er av og til desse blir brukt samtidig.

Utan båt så er gangtida frå Ånebjør til Langsvasskilen 5- 6 timer, til Vestre Langsvatn 4- 5 timer. Gangtida frå Heggland til Langsvatn er 6-7 timer.

Driftshytta Høge Varde ligg også nærme Austre Langsvatn, slik at denne blir også brukt som utgangspunkt for å fiske i det vatnet.

Søker også om tillatelse til å forlenge båthuset med 1,0 meter (til 7,0 meter) det vil då vere plass til å lagre båter med motoren påmontert. Ellers vil motoren måtte tas av båten ved lagring. Viser til vedlagte opplysninger om størrelse på båt.

Anmoder om at det blir vurdert å endre Verneforskrifta slik at størrelse på båthus kan f.eks vere BYA på 17 m² (Fra dagens grense på BYA 12 m²). Det vil då vere bedre plass til å lagre båter og utstyr.

Det er foretatt nabovarsling til naboeiendommen Sameiet Ånebjør Gård. Gnr. 6 Bnr. 1, jfr. Pbl § 21-3.

Det foreligger bekreftelse på mail at nabovarselet er mottatt, samt at der er ingen merknader.

Vil også minne om de lovnadene som vart gitt til grunneigerane ved opprettelsen av Landskapsvernområdet (SVR), at dette ikkje skulle vere til hinder for den bruk som hadde vore i desse heieområda. Dette har ikkje blitt fylgt opp i praksis, og dette uten at det er gitt økonomisk kompensasjon for dette.

Med helsing

Olav Morten Heggland
Olav Morten Heggland

Vedlegg:

1. Tegning
2. Situasjonsplan
3. Kart
4. Bilder
5. Næringsoppgave
6. Nabovarsling

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2023/5485-0

Saksbehandler: Sara Kristiane Eide

Dato: 16.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	26/23	23.06.2023

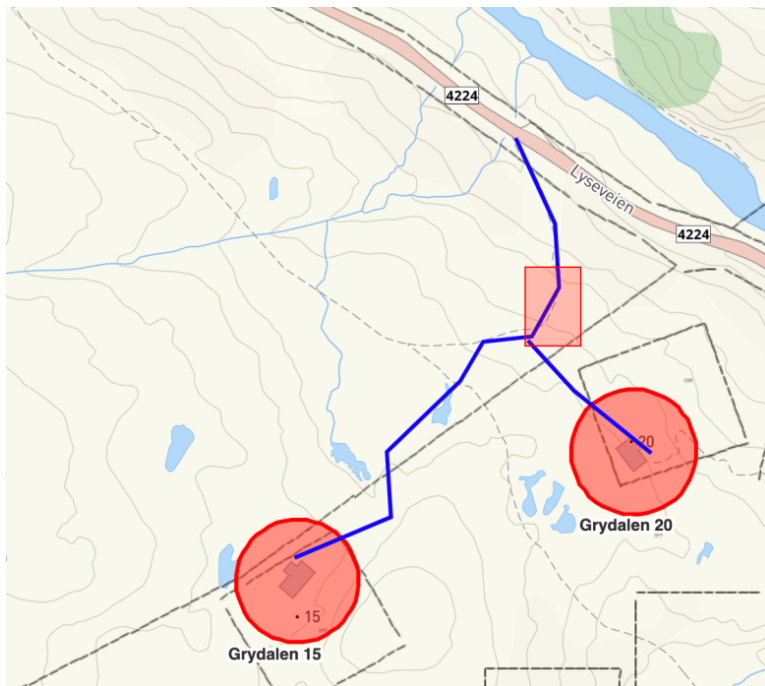
SVR landskapsvernområde - søknad om tilrettelegging av sti til hytte 15 og 20 i Grytdalen - Sigurd Støren

Forvalters innstilling

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48, får Sigurd Støren tillatelse til utbedring av deler etablert sti fra parkering til hyttenummer 15 og 20 (Gnr/Bnr. 2/40 og 2/39) i Grytdalen. Tillatelsen gjelder oppsett av 2 trapper, samt boring i fjell for feste av trappene. Tiltaket skal utføres i tråd med følgende vilkår:

Vilkår

- Plassering av trappene skal skje slik som markert på kartskissen under, jf. kart 1.
- Oppføring av trappene skal skje slik som illustrert i figur 2 (se saksfremlegg). Trappene skal ikke overstige en lengde på 10 meter og en bredde på 50 cm.
- Det skal ikke fjernes vegetasjon annet enn der det sees nødvendig, dvs. der det skal borres i fjell for feste til trappen.
- Valg av materialer skal skåne naturen mest mulig. Det er tillat å bruke gammelt materiale slik som beskrevet i søknad.
- Tillatelsen gjelder til 01.11.2023. Forvaltningssekretariatet skal ha melding og bilde av tiltaket straks det er ferdigstilt.

Kart 1: Oversikt over plassering av trapper (rød firkant) og stinettet (blått) fra bilvei og inn til hyttenummer 15 og 20.

Begrunnelse

Tiltaket ligger i et etablert hyttefelt og vurderes å være nødvendig for å unngå mer erosjon i utsatte områder på stien. Trappens utforming og plassering anses ikke å være i strid med vernets formål eller påvirker landskapets karakter nevneverdig. Det er også positivt at tiltaket skjer på en sti som nyttes av flere hytter. Saken vurderes derfor å kunne behandles etter naturmangfoldlovens § 48.

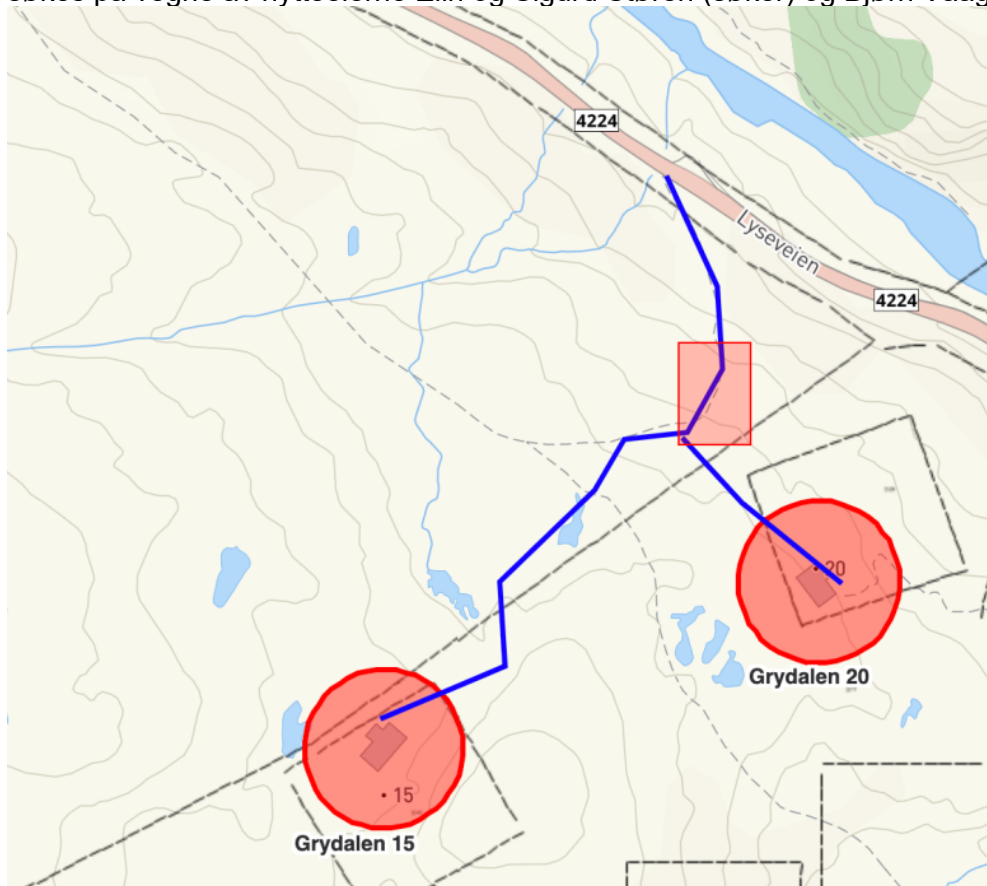
Annet lovverk

Denne dispensasjonen er gitt med myndighet i verneforskrift for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde og naturmangfoldloven. Det er innhentet grunneiers tillatelse for gjennomføring av vedtaket. Tillatelse fra Sirdal kommune etter plan -og bygningslov skal innhentes der dette er nødvendig.

Saksopplysninger

Sakens bakgrunn

Viser til søknad av 21.05.2023, hvor Sigurd Støren søker om å sette opp to trapper i etablert sti mellom parkering og hyttenummer 15 og 20 (Gnr/Bnr. 2/40 og 2/39) i Grydalen, jf. kart 1. Det søkes på vegne av hytteeierne Elin og Sigurd Støren (søker) og Bjørn Vaage.

Kart 1: Oversikt over plassering av trapper (rød firkant) og stinettet (blått) fra bilvei og inn til hyttenummer 15 og 20.

Det første stykket på stien er nokså bratt, og er et erosjonsutsatt område, figur 1. Søker forklarer at det her blir fort gjørmete og glatt, som gjør det vanskelig å komme seg opp stien med tung pakning. Det søkes dermed om dispensasjon for få bygget to trapper i de bratteste hengene, slik vist på figuren under (figur 2).

Trappene skal festets til fjellet med bolter, og hver trapp vil ha en lengde på sirka 10 meter. Det er planlagt å bruke restmaterialer fra nedrevet hytte fra nummer 15. Om nødvendig blir det kjøpt inn mer materiale som bæres opp fra veien.

Figur 1: Etablerte trasé i dag.

Figur 2: Illustrasjon av trappene.

Formell bakgrunn for vurdering av vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000.
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent i 2015.
- Naturmangfoldloven
- *Retningslinjer for byggetiltak i Grytdalen hytteområde*. Disse retningslinjene ble utarbeidet av Sirdal kommune og behandlet i Verneområdestyret i styresak 15/2006, revidert i ST 22/19 15 juni 2019 (pkt. 1 og 10). Fysiske inngrep i tråd med utbedring av hyttesti er ikke nevnt i disse retningslinjene.

Hjemmelsgrunnlag

Formålet med vernet av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde er:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Verneforskrift

Det er et generelt forbud mot tekniske inngrep i Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde, jf. verneforskrift kap. IV, punkt 1.1. I vernebestemmelsene er det oppgitt hvilke formål knyttet til bygninger som etter søknad kan tillates. Oppsett av trapper for å utbedre hyttesti er ikke angitt i bestemmelsene som et formål det kan gis tillatelse til.

Da det ikke er hjemmel i dagens forskrift for omsøkte tiltak, må søknaden behandles etter naturmangfoldlovens (NML) § 48 – første ledd, første alternativ. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, samt ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Vurdering

NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra søknad, befarings med SNO den 02.06.23, Agderkart, NINAs GPS prosjekt, artsobservasjoner, sensitive artsdata og etablert forvaltningspraksis. Det har blitt registrert flere sårbare rovfugler (lokalitet) med rødlistestatus i området rundt Grytdalen, men avstand fra hyttefelt til reirlokaltetene er lang. Det er ikke registrert andre arter, økosystemer eller naturtyper som kan ta skade av tiltaket isolert sett.

Grytdalen ligger innenfor nasjonalt villreinområde, og det er registrert trekkveier for villrein ett par km vest for område ved Andersvatnet/Børsteinsvatnet. Ifølge resultater fra GPS villreinprosjektet er det ingen av de merkede villreinene som har brukt området i hyttefeltet. Det er derimot gjort noen observasjoner av reinspor ved Skuggeknuten (2020).

Enkelte år med nedising av beiter ser vi klare trender på at villreinen trekker ned i daler og lengre ut i randsoner for å finne mat. Tidligere nyttet villreinen områdene lengre sørvest i større grad, men denne bruken må sees i sammenheng med at totalbestanden i mange år har vært mindre enn før. Det er derfor viktig å ta hensyn til forvaltningsmål om at villreinen skal ta i bruk større deler av Frafjordheiane, og dermed gir dyrene mulighet til å trekke vestover.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig til å behandle saken, og «føre var prinsippet» trengs derfor ikke tas i bruk, jf. NML § 9.

NML § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Grytdalen hyttefelt ligger like innenfor grensen til Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Hyttefeltet ligger på nord og sørsiden av Fv. 4224 fra Sirdal til Lysebotn. Veien er åpen fra sirka 17 mai til 1 november og har mye trafikk, særlig av turister som skal til Kjerag i sommersesongen. Stavanger Turistforening har også ubetjent turisthytte ved Børsteinen et par km vest for Grytdalen.

Grytdalen fremstår som et relativt godt terrengtilpasset hytteområde med litt over 40 hytter, og det er et område med mye ferdsel. Det er noen partier på hyttestiene i området som er spesielt utsatt for erosjon, og det er allerede enkelte hytter som har oppgradert stinettet inn til hytten, enten ved å konstruere trapper, klopplegge eller bruke stein.

Oppgradering av de bratteste delene av stien opp til hyttene anses å være et positivt tiltak, da vegetasjonen ikke tåler dagens bruk. Ved å sette vilkår om utforming, materialbruk og plassering av trapper, anses ikke dette tiltaket å bidra til økt belastning i området.

NML § 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Søker er ansvarlig for å holde byggeplassen rydding under arbeidet, samt at terrenget skal tilbakeføres til mest mulig det opprinnelige for stedet. Skulle det oppstå skade på vegetasjon eller naturmiljøet under arbeidet skal kostnadene ved retting bæres av tiltakshaver, jf. NML § 11.

NML § 12 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det vil bli brukt rester av gamle materiale, og tiltaket ligger ved vei slik at det ikke vil være nødvendig med motorisert ferdsel annet enn langs fylkesvei.

Presedens

Omsøkte tiltak har ikke vært behandlet i verneområdestyret tidligere, samt at retningslinjene for Grytdalen fra 2006 og 2019 ikke beskriver tiltak for utbedring av hyttesti. Saken tas derfor til behandling i AU.

Denne saken vil få presedens i senere saker som omhandler tiltak om tilrettelegging på hyttesti innenfor hyttefeltet i Grytdalen.

Samlet vurdering

Naturmangfoldlovens § 48 – først ledd skal kun anvendes i særskilte tilfeller som ikke var tatt når vernet ble opprettet, og en tillatelse kan gis når tiltaket ikke strider mot vernets formål eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Omsøkte byggetiltak vurderes å være et nødvendig tiltak for å unngå mer erosjon i utsatte områder på stien. Trappens utforming og plassering anses ikke å være i strid med vernets formål eller påvirker landskapets karakter nevneverdig. Det er også positivt at tiltaket skjer på en sti som nyttes av flere hytter.

Det vurderes med dette å gi tillatelse til utbedring av deler av etablert sti fra parkering til hyttenummer 15 og 20 (Gnr/Bnr. 2/40 og 2/39) i Grytdalen. Tillatelsen gjelder oppsett av 2 trapper, samt boring i fjell for feste av trappene.

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Setesdalsmuseet Rysstad,
Setesdalsvegen 3273, 4748
Rysstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 06
finavjth@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2023/5859-0

Saksbehandler: Jørn Trygve Haug

Dato: 18.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	27/23	23.06.2023

Søknad om bruk av helikopter i samband med kalking. Store Urevatn. Otteraaens Brugseierforening. Bykle kommune.

Vedlegg:

- 1 Grusutlegg gytebekker - søknad

Forvalters innstilling

Med heimel i verneforskrifta for *Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde* kap. 4 pkt. 5.4 bokstav a, får Otteraaens Brugseierforening løyve til bruk av helikopter til frakt av gytegrus og kalkstein til kultivering av sju lokalitetar kring Store Urevatn i Bykle kommune. Løyvet gjeld også til frakt av naudsynt utstyr til å legge ut kalken på lokalitetane. Løyvet gjeld for inntil 42 landingar i perioden 31.7 – 11.8 2023 eller i oktober månad 2023. Transporten skal gjennomførast på maksimalt to dagar for å avgrense perioden med forstyrning i området.

Vilkår for løyvet:

- Flyging skal skje etter kortaste rute mellom landingspunkta og slik det går fram av kartet i vedtaket. For å redusere forstyrning av vilt skal det så langt som råd flygast minimum 300 meter over bakken mellom landingspunkta.
- I forkant av flyginga skal innehavar av løyvet ha kontakt med lokalt SNO i høve til om det oppheld seg villrein i området. Om det vert registrert villrein langs flygeruta eller ved landingspunkta, skal flyging utsettast til det ikkje er fare for å uroe dyra.
- Tomme storsekkar skal fraktast ut av verneområdet seinast ved siste flyging.

Arbeidsutvalet legg vekt på at utlegg av gytegrus og skjellsand vil erstatte årleg utsetting av fisk med bruk av bil og båt. Tiltaket krev ein omfattande bruk av helikopter, men forstyrning frå dette vil vera forbigående og innafor ein kort periode ein tid på året då vilt og fugl er mindre sårbare for forstyrning. Vidare legg arbeidsutvalet vekt på at kultivering av vatna er del av konsesjonane for vasskraftutbygginga i området.

Godkjend flygerute og landingspunkt:

For landing med helikopter vil det i mange høve også vera naudsynt med løyve etter *Lov om motorferdsel i utmark*. Søknad om dette må sendast kommunen.

Etter § 10 i *Lov om motorferdsel i utmark* kan grunneigar nekte landing på sin eigedom. Om du skal lande på andre sin eigedom oppmodar vi difor om at du hentar inn samtykke frå aktuelle grunneigarar.

For å legge ut gytegrus og kalkstein kan det vera naudsynt med løyve etter *Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag*. Tiltakshavar er sjølv ansvarleg for å hente inn slikt løyve.

Saksopplysninger

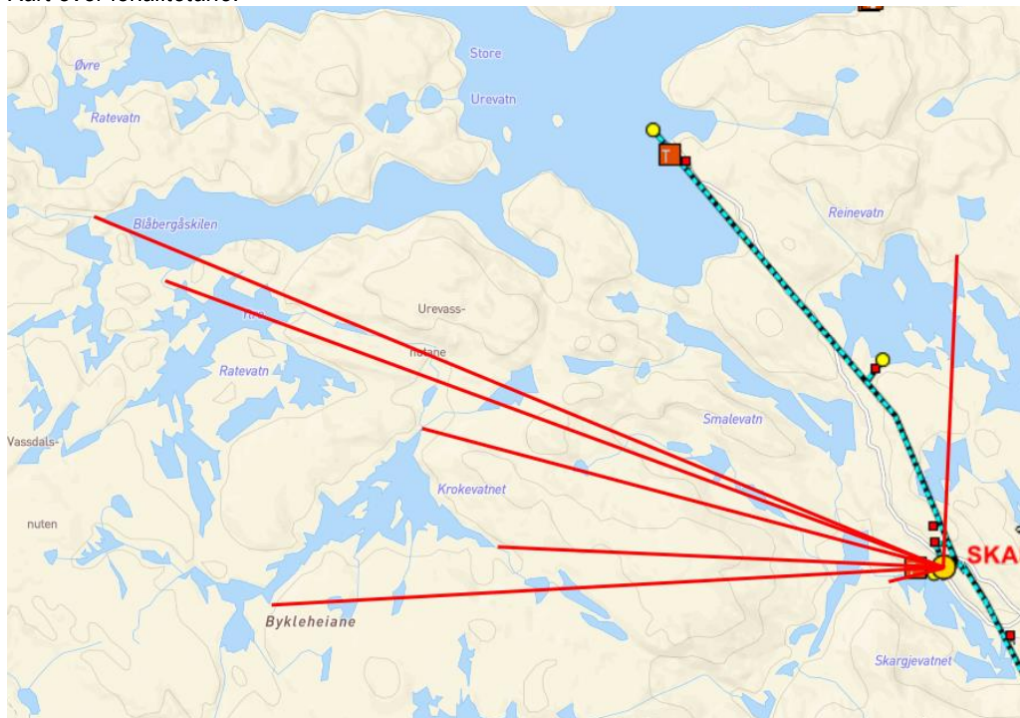
Otteraaens Brugseierforening (OB) har søkt om bruk av helikopter i samband med kultivering av gytebekkar kring Store Urevatn i Bykle kommune (vedlegg 1 – 2). Totalt skal det flygast ut 36 storsekkar med gytegrus/kalkstein fordelt på 7 lokalitetar ved Skargjevatnet, Krokevatn, Store Urevatn og Reinevatn. Det er søkt om inntil 42 landingar inkl. frakt av bakkemannskap og utstyr. Utgangspunktet for transporten vil være Skarje.

Helikoptertransporten skal gjennomførast i løpet av maksimalt to dagar i perioden 31.7 – 11.8 i 2023. Alternativt i oktober månad.

Målet med kultiveringa er å legge til rette for naturleg rekrutterte auestammar i vatna i staden for å måtte sette ut fisk. Det er såleis ei oppfølging av naturforvaltningsvilkåra i konsesjonane. OB syner til at planane for slik kultivering er godkjend av Statsforvalteren i Agder.

OB har som målsetting at det held å transportere ut gytegrus/kalkstein ein gong og at dette vil vera nok til å få i gang ein sjølvrekrutterande aurestamme. Om det verkar etter hensikta må følgjast opp med prøvetaking mv.

Kart over lokalitetane:

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000
- Naturmangfoldloven
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane frå 2015.

Heimelsgrunnlag

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000. Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Etter verneforskrifta kap. 4 pkt. 5.1 bokstav c er start og landing med luftfarty forbode. Med landing gjeld også henting og frakt av gods og passasjerar sjølv om landing i fysisk forstand ikkje finn stad. Etter verneforskrifta kap. 4 pkt. 5.4 bokstav a kan det etter søknad gjevast løyve til helikoptertransport i samband med kalking.

Tidlegare praksis

Tidlegare har det blitt gjeven tilsvarande løyve til bruk av helikopter i samband med kalking i Valle vesthei. Då for inntil 40 transportar (delegert sak 45/19).

Vurdering

Vurdering etter naturmangfaldlova

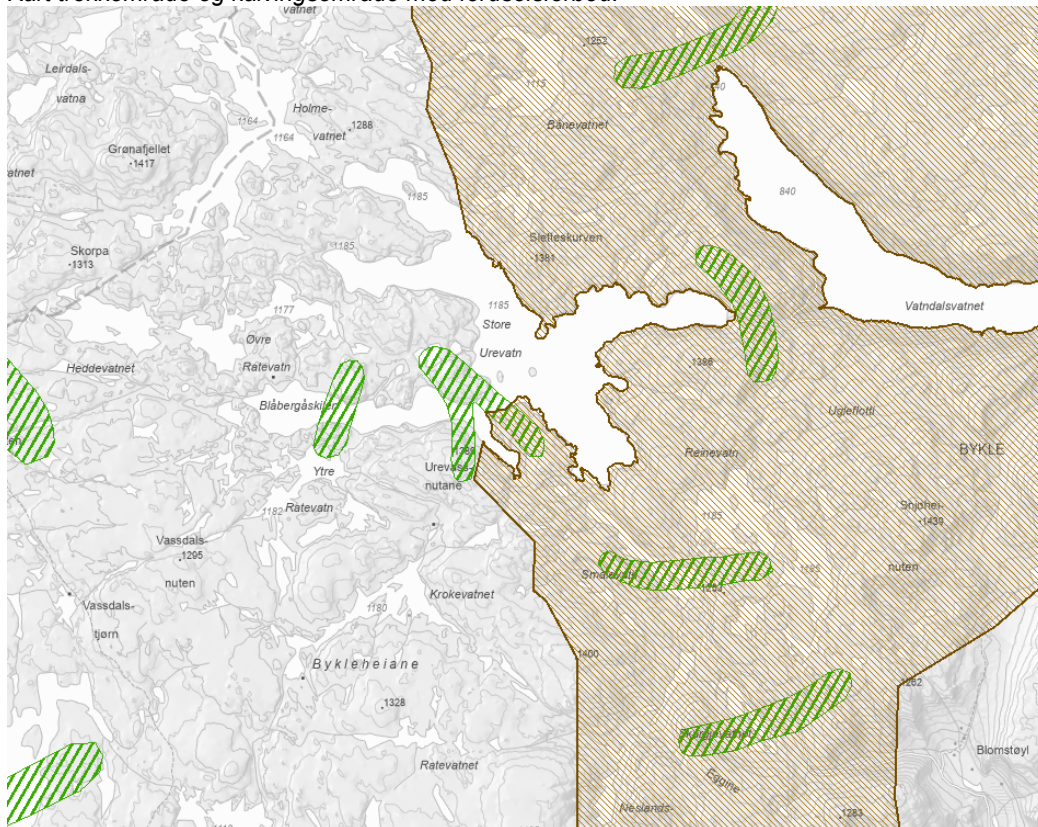
Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Kunnskapsgrunnlaget (§8)

Kunnskapen om naturmangfaldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase (www.naturbase.no), GPS-merkeprosjekt og database for sensitive artsdata.

Lokalitetane for kalking ligg i ein sentral del av villreinområdet som er viktige beiteområde for villreinen gjennom store delar av året. Dette også stadfesta gjennom GPS-merkeprosjektet. Fleire av lokalitetane ligg også nær trekkområde og kalvingsområde med ferdselsforbod ein periode på våren. Kartet nedanfor er henta frå naturbase og syner trekkorridorar (grøn skravur) og kalvingsområde med ferdselsforbod (raud skravur).

Kart trekkområde og kalvingsområde med ferdselsforbod:

Når det gjeld andre artar er det ikkje registrert informasjon om prioriterte artar, truga eller nær truga artar jfr. «Norsk rødliste» som vert råka av tiltaket. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalde naturtypar, truga eller nær truga naturtypar i aktuelle området.

Ut frå omtalen ovanfor vurderer ein kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg til å fatte vedtak i saka. § 9 («Føre var prinsippet») vert likevel tillagt vekt i dei følgjande vurderingane.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10 i NML).

Det aktuelle området er frå tidlegare sterkt påverka av inngrep knytt til vassdragsreguleringa, med større vassmagasin som Store Urevatn, Reinevatn og Skarjevattn. Til Store Urevatn går det også ein anleggsveg frå Skarg i nordenden av Bossvatn. Bykle fjellstyre har sju av sine hytter kring Store Urevatn. Gjennom året er det ein god del ferdsel knytt til drift av vasskraftanlegga. Vinterstid har Bykle fjellstyre noko ferdsel med snøscooter til sine hytter.

Med regulering av Store Urevatn forsvann fleire viktige trekkveggar for villrein i dette området. Eit viktig attverande trekk går over Uraråjuvet aust for Store Urevatn. Frå juli 2022 vart vegen til Store Urevatn stengd for allmenn motorisert ferdsel. Bakgrunnen for dette var at den omfattande ferdsla på vegen som bidrog til at dyra sjeldan trakk over vegen i tida denne var open. Ved å avgrense ferdsla på vegen håpar ein å auke trekkaktiviteten over vegen og vidare mot sør-vest.

Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar (§ 11 i NML) og Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (§ 12 i NML)

Som følge av pålegg knytt til vasskraftkonsesjonane har det i mange over vore sett ut fisk i dei regulerte vatna. Grunna den låge pH-verdien (surt vatn) i vatna, og mangel på gode og tilgjengelege gytebekkar, har det likevel synt seg vanskeleg å få til ein sjølvrekrutterande aurestamme. Mykje av yngelen som har vore sett ut har difor dauda etter kort tid. Det synast såleis fornuftig at ein ser på alternativ til utsetting.

Utlegging av gytegrus/kalkstein krev ein omfattande bruk av helikopter med den støy og forstyrning dette fører med seg. Det skjer også i eit område der ein nettopp jobbar med å avgrense den motoriserte ferdsla inn til Sore Urevatn gjennom vegstenginga nemnd ovanfor. Ser ein isolert på helikoptertransporten ville det difor vore betre å halda på med utsetting i staden for massiv kalking og legging av gytegrus.

Det dreg i positiv retning at helikoptertransporten vil erstatte den årlege fiskeutsettinga området med bruk av bil og båt. Transporten er også avgrensa til maksimalt to dagar og til ei tid på året då fugl og vilt er mindre sårbare for forstyrning. Vidare vil det høgst truleg vera mange år til neste gong ein vil trenge å transportere ut tilsvarande mengder.

Villrein som oppheld seg i området vil bli forstyrra av den omfattande flyginga. Forstyrninga er av kort varigheit og forbigåande. Det bør uansett vera kontakt med Statens Naturoppsyn i forkant slik at ein har oppdatert informasjon om kor det står villrein.

Konklusjon

Det vert gjeven løyve til frakt av gytegrus/kalkstein slik det er søkt om. Det vert sett vilkår for transporten.

**FELLES SØKNADSSKJEMA FOR MOTORISERT FERDSEL I OG UTANFOR
VERNEOMRÅDA
I ROGALAND, AUST OG VEST AGDER FYLKE.**

Generelle opplysningar

Søkar..... [Otteraaens Brugseierforening](#).....

Adresse..... [Setesdalsvegen 3455](#).....

Postnummer og stad [4748 Rysstad](#).....

Tlf. [92422119](#)..... E-post..... aleksander.andersen@aenergi.no.....

Kva type transport er det du søkjar om? (sett kryss)

- helikopter
- snøskuter
- noko anna motorisert (kva?).....

Søknaden gjeld **IKKJE** innan verneområde

Søknaden gjeld for følgjande verneområde? I såtilfelle sett kryss

- Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde
- Dyraheio landskapsvernområde
- Kvannaldalen landskapsvernområde/Holmevassåno biotopvernområde
- Lusaheia landskapsvernområde
- Vormedalsheia landskapsvernområde
- Frafjordheiane landskapsvernområde
- Hovden landskapsvernområde
- Steinbuskardet- Hisdal biotopvernområde
- Holmevassåno biotopvernområde
- Vidmyr naturreservat
- Lislevatn naturreservat
- Ljosdådalen naturreservat

[Flere eiendommer, se kart.](#)

Søknaden gjeld gnr...../bnr..... i [Bykle](#).....kommune.

Er søker **hjemmelshaver** på eiendommen ja nei. Viss nei, må skriftlig leieavtale legges ved.

Ligg det føre andre løyver til motorferdsel på eiendommen?

[Gjennomføring av tiltakene er avklart med alle berørte grunneiere/ rettighetshavere. Tiltakene lokalisert til Bykle ståtsallmenning skjer i samarbeid med Bykle fjellstyre. Brugsseierforeningen har gjennom konsesjoner generell tillatelse til motorisert ferdsel i utmark i forbindelse med drift og vedlikehold av sine anlegg.](#)

skal det **leigast** inn ein anna person som skal utføra transporten for deg sett kryss og skriv namn på transportøren.... [Fjellfly AS](#).....

Gjeld søknaden for andre personar i næraste familie? Før i så fall opp namn og kva relasjon dei har til søkar (det vert maksimalt gjeven løyve til eitt køyretøy pr. tildelt tur)

Formål

Utdjup formålet (tal transportar og periode, det kan maksimalt gjevast løyve for fire år med inntil 8 transporter pr. år med snøskuter (dette gjeld for verneområda og løyvet følger kommunestyreperioden)

Gjennomføring av restaureringstiltak i gytebekker. Målet med arbeidet er å skape naturlig rekrutterte ørretstammer i magasiner. Arbeidet er en del av brukseierforeningens oppfølging av naturforvaltningsvilkår i konsesjoner. Planene er utarbeidet etter ønske fra og godkjent av Statsforvalteren på Agder.

Helikoptertransporten består i å fly ut 36 storekker med gytegrus/ kalkstein til 7 lokaliteter. For å begrense tidsrommet det flys er det nødvendig å fly utstyr og bakkepersonell. Arbeidet krever personell på bakken med utstyr som anviser nøyaktig hvor hver sekk settes, det er ikke anledning til å fly hengende last og passasjerer samtidig. Inkludert nødvendig transport av utstyr og bakkemannskap er det behov for 42 t/r flygninger, inkludert transport mellom lokalitetene der grusen legges ut.

Transportstrekning (startpunkt og endepunkt, kart må leggest ved)

Se vedlagt kart.
.....

Andre opplysningar

Helikoptertransporten planlegges gjennomført i løpet av maksimalt to dager. Det er nødvendig å ha mulighet til å skyve på arbeidet om det skulle bli dårlig vær ol. Vi søker derfor primært om gjennomføring innen for perioden 31. juli til 11. august 2023. Gjennomføring i denne perioden bør være god i forhold til tilkomst til Skarje med lastebil, og er i god tid før reinsjakt starter. Om det skulle vise seg at det ikke var mulig å gjennomføre jobben i denne perioden kan gjennomføring i oktober vurderes.

.....
(Legg om nødvendig med fleire opplysningar og dokumentasjon)

Stad *KREI/TANSM* Dato... *1/5-2023*

Underskrift... *Aleksander L. Andersen*.....

Søknaden skal sendast til den kommunen der transporten skal gjennomførast. Dersom transporten går gjennom fleire kommunar, er det nok å sende søknaden til ein av kommunane.

Søknaden vil først bli handsama av det regionale verneområdestyret etter verneforskrifta for det aktuelle området, Naturmangfaldlova og gjeldande forvaltingsplanar dersom slike er utarbeidde. Søknaden vil deretter bli handsama av den aktuelle kommunen etter Lov om motorferdsel i utmark og islagde vassdrag, kommunale retningslinjer og Naturmangfaldlova.

- **Søknadar må sendast inn seinast tre – 3 - veker før løyvet skal takast i bruk.**

www.svr.no

Søknad sendast direkte til kommunen landinga/køyvinga skal finne sted.

Kommunen vil deretter sende søknaden til oss.

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2023/5862-0

Saksbehandler: Sara Kristiane Eide

Dato: 14.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	28/23	23.06.2023

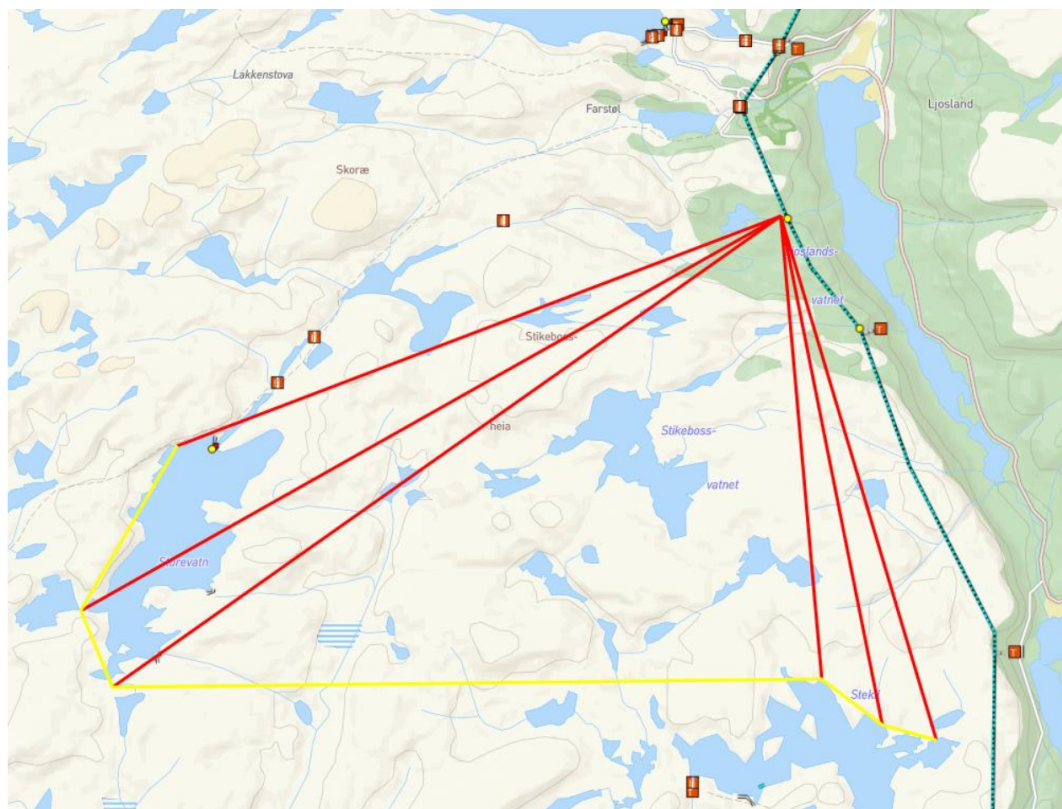
SVR landskapsvernområde - søknad om helikoptertransport i forbindelse med kalking av gytebekker ved Storevatnet, Åseral kommune - Å Energi AS

Forvalters innstilling

Med hjemmel i verneforskrift for *Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde* kap. IV pkt. 5.4 a, får Å Energi AS tillatelse til bruk av helikopter til frakt av gytegrus og kalkstein til kultivering av tre lokaliteter rundt Storevatnet i Åseral kommune. Transporten gjelder også frakt av utstyr for å legge ut kalken på lokalitetene. Dispensasjonen gjelder inntil 42 hiv i perioden august og oktober 2023. Transporten skal gjennomføres på maksimalt to sammenhengende dager for å avgrense perioden med forstyrning i området.

Vilkår i dispensasjonen:

- Flygingen skal skje etter korteste rute mellom landingspunktene og slik som vist i kartet under, jf. kart 1.
- Loggskjema skal fylles ut før transporten utføres og framvisers for SNO ved eventuell kontroll.
- Skulle det observeres villrein nær landingsplass, må landing og videre transport utsettes. Det skal da gå minimum tre dager før man prøver på nytt.
- For å redusere forstyrning av bufe, vilt og fotturister, skal helikopteret ikke flyge lavere enn 300 m over bakken mellom hvert landingspunkt.
- Tomme kalksekker skal fraktes ut av verneområdet når kalkingen er ferdig.

Kart 1: Oversikt over flygerutene til Storevatnet og Stegil. Tillatelsen gjelder transport til Storevatnet innenfor verneområdet.

Begrunnelse

Som følge av pålegg gitt ved vannkraftkonvensjonen, er det i mange år vært satt ut fisk i Storevatnet. Grunnet forsurening av vannet og mangel på gode, tilgjengelige gytebekker, har det blitt utfordrende å få fram en selvrekutterende ørretstamme. Dette til tross for god kondisjon på den utsatte fisken som overlever yngelstadiet. Det er derfor nødvendig med et alternativ til utsetting av fisk for å forbedre bestanden.

Omsøkte motorferdsel anses derfor som nødvendig for å kunne utføre kalking av gytebekkene til ørreten i Storevatnet. Det er åpning i verneforskriftens kap. IV punkt 5.4 a) for utførelse av transporten.

Annet lovverk

Denne tillatelsen er hjemlet i verneforskrift for Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde. For landing med helikopter vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med egen dispensasjon etter *Lov om motorferdsel i utmark*. Grunneier og Åseral kommunes tillatelse må derfor innhentes der dette er nødvendig.

For å legge ut gytegrus og kalkstein kan det være nødvendig med tillatelse etter *Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag*. Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente en slik tillatelse.

Saksopplysninger

Bakgrunn i saken

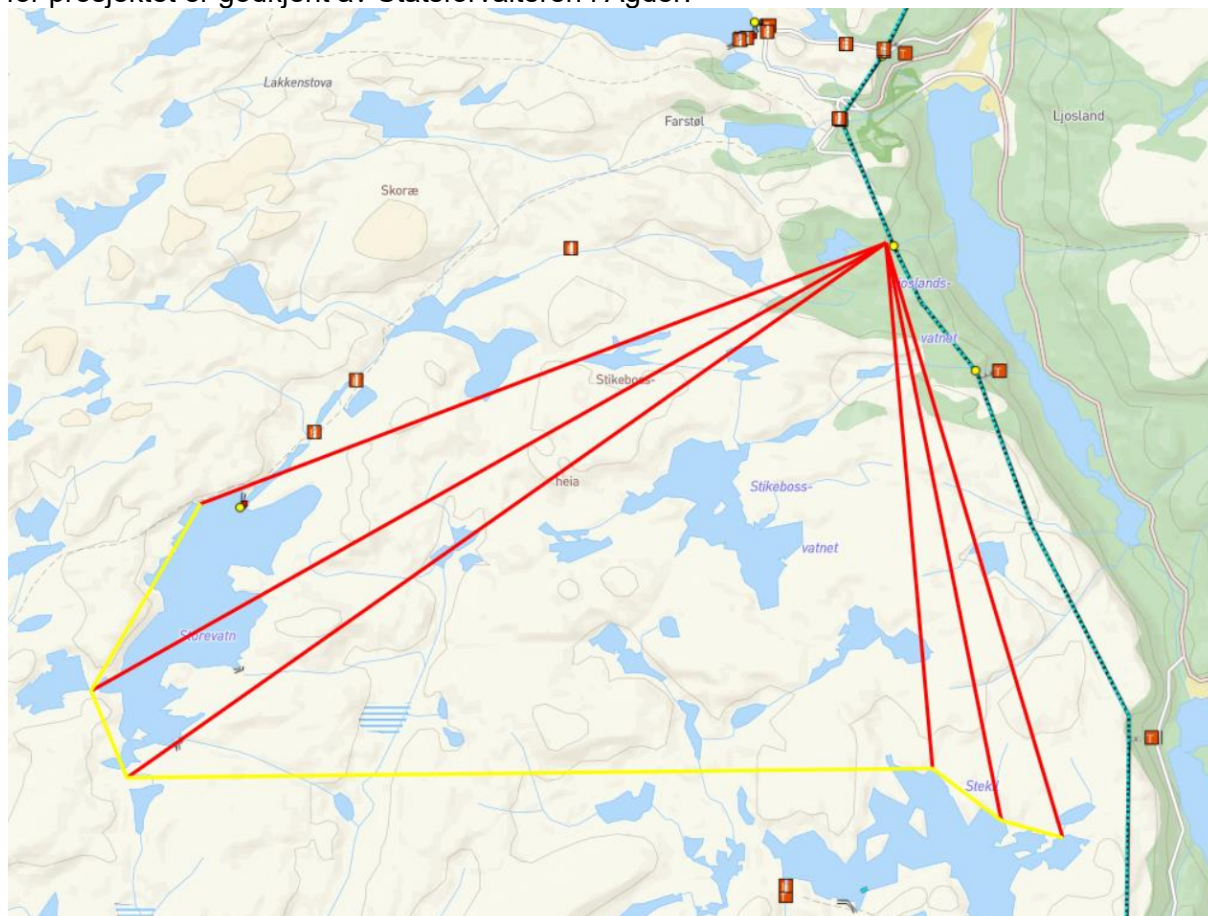
Søknad

Viser til søknad av 05.06.2023, der Å Energi AS v/ Aleksander Andersen søker om å bruke helikopter for transport av kalk og utstyr inn til gytebekker i Åseral kommune. Kalking av gytebekker er et restaureringstiltak for å skape naturlig rekrutterte ørretstammer til magasinene. Det skal i denne forbindelse flys ut 37 store sekker med gytegrus/kalkstein til 3 ulike lokaliteter i Storevatnet og Stegil, jf. kart 1. Det er kun Storevatnet som ligger innenfor landskapsvernområdet.

Arbeidet krever personell på bakken med utstyr som anviser hvor sekkene skal plasseres, og det er ikke mulig å fly hengende last og passasjerer samtidig. Det er derfor behov for 42 turer for helikoptertransport av utstyr og bakkemannskap, samt transport mellom lokalitetene der grus legges ut. Utfører av helikoptertransporten er Helitrans AS eller Fjellfly.

Helikoptertransporten planlegges gjennomført i løpet av maksimalt 2 dager, men det kan være nødvendige å forskyve arbeidet skulle det bli utfordrende vær. Det søkes dermed om gjennomføring i perioden 14. – 15. august i år. Om det skulle vise seg at det ikke er mulig å gjennomføre jobben innen denne perioden, er det aktuelt å gjennomføre transporten seinere på året.

Prosjektet er en del av Å Energi sin oppfølging av naturforvaltningsvilkår i konsesjonen. Plan for prosjektet er godkjent av Statsforvalteren i Agder.

Kart 1: Oversikt over lokaliteter.

Bakgrunn

Storevatnet ligger i et forurensningsutsatt område, både med tanke på tilførsel av sur nedbør og geologi. På 1960-tallet forsvant ørretbestanden i vannet grunnet forurensing. Høsten 1997 startet den første kalkingen av Storevatnet for å kunne reetablere ørretbestanden, og kalkingen ble da gjentatt hver høst fram til høsten 2003. Kalkingen som ble gjort tidligere ga en forbedret vannkvalitet i målingene for 2004 (pH mellom 6,40-6,76). Målingen gjort i 2005 viste derimot at vannet var noe forsuret igjen (pH 5,70), jf. NINA-Minirapport 157 fra 2005.

NINA-rapport 924 fra 2012 viser mye den samme vannkvaliteten og bestandsmålinger som ble gjort i 2005, og det er enda mangel på naturlig rekruttering hos ørretbestanden i Storevatnet. Rapporten nevner at vannkvaliteten i Storevatnet trolig vil forbedres over tid, men at det kunne være lurt å igangsette tiltak for å forbedre vannkvaliteten. Nye undersøkelser ble gjort i 2018, og i 2022.

I 2022 ble det utført elektrisk fiske og tatt vannprøve 4 av gytebekkene rundt Storevatnet, jf. Rapport GN 10, 2022. Prosjektet var i forbindelse med Agder Energi Vannkraft AS sitt arbeid med ny tiltaksplan for Mandalsvassdraget. Dataene viste fortsatt høy pH (forsuring) og lave kalknivå i gytebekkene. Det ble anbefalt å igangsette et kalkingsprosjekt i bekkene før det ble satt ut mer fisk.

Det er utført et sammenlignbart kalkingsprosjekt i Tjørnebekken ved Nutevatn på Setesdal Vesthei fra slutten av 1990-tallet. Dette ble vurdert som svært vellykket i 2013.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000.
- Naturmangfoldloven.
- Forvaltningsplan for verneområder i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane fra 2015.
- NINA-Minirapport 157 fra 2005 og NINA-rapport 924 fra 2012 – Fiskeribiologiske undersøkelser i Storevatnet i Njardarheim.
- Rapport GN 10 fra 2022/23 - Vurdering av naturlig rekruttering hos ørret i øvre del av Mandalsvassdraget, Åseral kommune

Hjemmelsgrunnlag

Formålet med vernet er etter kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. *Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.*
2. *Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.*

Verneforskrift og forvaltningsplan

Det er i utgangspunktet et forbud for motorferdsel innenfor Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, som også inkluderer start og landing med helikopter og andre motoriserte luftfartøy, jf. verneforskrift Kap. IV pkt. 5.1 c). Med landing gjelder også henting og frakting av gods og passasjerer selv om landing i fysisk forstand ikke finner sted. Det kan derimot gis tillatelse til helikoptertransport i forbindelse med kalking, jf. verneforskrift kap. IV punkt 5.4 a) *Naudsynt luft og snøscootertransport som trengst i samband med: - kalking.*

Fra tidligere er det gitt tilsvarende dispensasjon i forbindelse med helikoptertransport i forbindelse med kalking i Valle Vesthei. Her ble det gitt tillatelse til 40 turer, jf. delegert sak 45/19 (2019/4914).

Det er ikke åpnet for persontransport med motoriserte kjøretøy i verneområdet. Det er tillat å sitte på så lenge det ikke fører til flere turer.

Vurdering

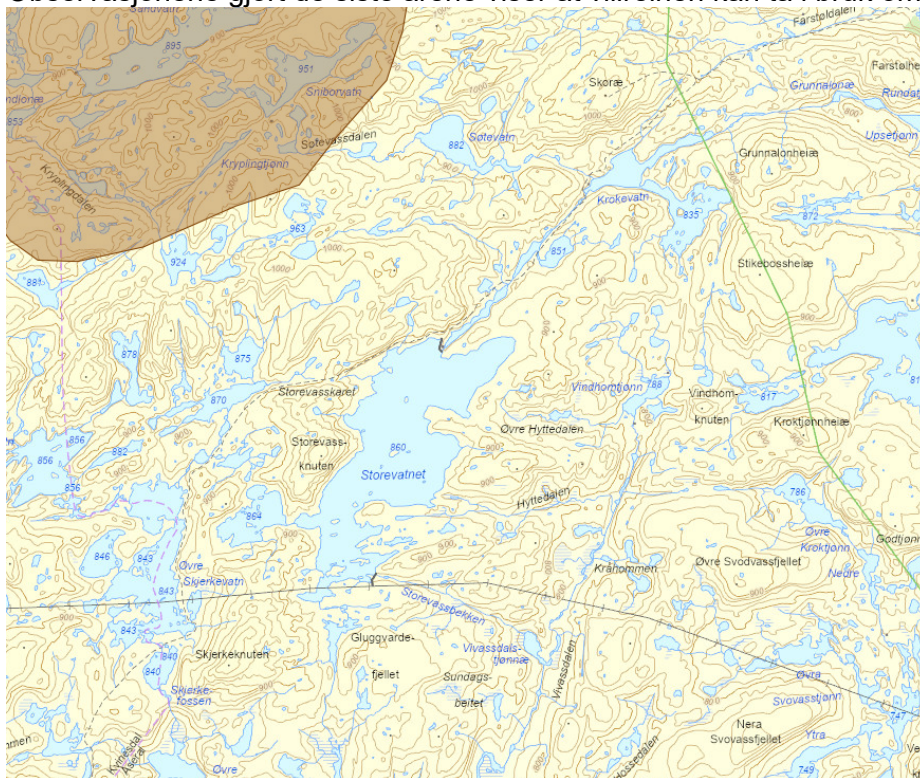
NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra Agderkart, naturbase, lokalkunnskap, NINA sitt GPS-prosjekt, artsobservasjoner, artskart og etablert forvaltningspraksis. Sensitive artskart viser ingen sensitive arter i konflikt med helikoptertrasé innenfor verneområdet. Det er ikke registrert informasjon om utvalgte naturtyper, truede eller nært truede naturtyper i aktuelle område.

Omsøkte helikoptertrasé ligger innenfor nasjonalt villreinområde. Det er registrert trekkområde ett par kilometer nord for Storevatnet, jf. kart 2. Områdene rundt Storevatnet er de siste årene brukt jevnlig, da i hovedsak mindre bukkeflokker i vinterhalvåret. Det er også observert småflokker som også går igjen gjennom sommeren.

I vintre med nedising av beitene lenger nord i heia, kan sørområdene ha særlig viktig funksjon som reservebeite. Villreinen nyttet i større grad disse områdene tidligere, men denne bruken må sees i sammenheng med at totalbestanden i mange år har vært mindre enn før. Ulike ferdselshindre lenger nord kan også spille inn på villreinens trekkmønster lenger sør.

I de siste årene (2020-2023) er det gjort sikre observasjoner av mindre villreinflokker rundt Storevatnet og lenger nord i Åseral kommune. I 2023 var det observert sirka 15 dyr på næringsøk rundt Storevatnet, jf. artsobservasjoner.no. Siste registrering i år er gjort i april. Observasjonene gjort de siste årene viser at villreinen kan ta i bruk områder på nytt.

Kart 2: Oversikt over registrerte trekkområde (brunt) for villrein.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig til å behandle saken, og «føre var prinsippet» trengs derfor ikke tas i bruk, jf. NML § 9.

NML § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Storevatnet er et regulert magasin. Rett sør for magasinet går høyspentlinjen mellom Solhom og Arendal. Merketurløype mellom Ljosland og Knaben går vest for magasinet, men det er generelt liten ferdsel i denne. Ferdsel til fots er i første rekke knyttet til sinking og tilsyn av sau samt under småviltjakten. På seinvinteren er det en del ferdsel i området inn fra preparert løypenett på Ljosland. Motorisert ferdsel i området er i all hovedsak avgrenset til vedlikehold og tilsyn av nevnte høyspentlinje.

Utlegging av gytegrus/kalkstein i gytebekker rundt Storevatnet krever en omfattende bruk av helikopter med den støy og forstyrrelser dette medfører. Ser man derfor på belastningen transporten gir isolert sett, vil det være bedre med årlig utsettelse av fisk sammenlignet med massekalking. Helikoptertransporten i dette tilfellet vil derimot erstatte bruk av helikopter annen hvert år for blant annet å sette ut fisk. Det vil trolig være mange år før det vil være nødvendig med så omfattende kalking igjen.

NML § 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

NML § 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Som følge av pålegg gitt ved vannkraftkonvensjonen, er det i mange år vært satt ut fisk i Storevatnet. Grunnet forsuring av vannet og mangel på gode, tilgjengelige gytebekker, har det blitt utfordrende å få fram en selvrekutterende ørretstamme. Dette til tross for god kondisjon på den utsatte fisken som overlever yngelstadiet. Det er derfor nødvendig med et alternativ til utsetting av fisk for å forbedre bestanden.

Da det er mange, tunge sekker, personale og utstyr som skal fraktes langs inn i marken, anses helikopter og være det mest effektive og mest miljøforsvarlige metoden for transport. Transporten er også begrenset til maks to dager på sensommer/høsten, når det er minst belastning på viltet.

Samlet vurdering

Det vurderes å gi Å Energi AS tillatelse til helikoptertransport for frakting av gytegrus/kalkstein til 3 lokasjoner rundt Storevatnet slik som omsøkt. Det er satt vilkår for transporten for å hensynte verneverdiene i området.

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2023/4729-0

Saksbehandler: Sara Kristiane Eide

Dato: 15.06.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	29/23	23.06.2023

Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - verneområdestyrets uttalelese på kommuneplans arealdel 2023 - 2034 for Åseral kommune

Framlegg til uttale

Arbeidsutvalget viser til melding om oppstart av rullering av arealdelen av kommuneplanen for Åseral. Arbeidsutvalget er positiv til arbeidet og har følgende innspill:

- Arealdisponering utenfor verneområdet vil i mange tilfeller kunne påvirke verneverdiene innenfor verneområdet. Konsekvensutgreiinga må ta opp i seg denne problemstillinga der dette er relevant i kommuneplanarbeidet.
- Arbeidsutvalget er positive til utarbeiding av besøksstrategi slik kommunen legg opp til. Forvaltningssekretariatet for SVR bidrar gjerne inn i et slikt arbeid om kommunen ønsker det. Områdene Bortelid og Ljosland bør inngå i et slikt arbeid slik at det blir en helhetlig tilnærming.
- Arbeidsutvalget legger til grunn at *Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde* i arealdelen blir lagt ut som *båndlagt etter annet lovverk*. Verneforskriften vil her gjelde foran kommuneplanen.

Saksopplysninger

Åseral kommune har varslet oppstart av rullering av arealdelen av kommuneplanen. SVR har fått utsatt frist til 25.6.2023 for uttale til planen.

Hensikten med planarbeidet er å ha et oppdatert styringsdokument for kommunen sitt areal. Eksisterende kommuneplan er fra 2011 og fungerer i hovedsak godt selv om den er gammel. Det er likevel behov for en arealdel som i større grad følger opp mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Det er også nødvendig å endre på en del formuleringer og arealformål som ikke fungerer så godt i eksisterende plan.

Åseral kommune har egne kommunedelplaner for utbyggingsområdene på Bortelid og Ljosland. Disse kommunedelplanene er ikke del av rulleringa

Til oppstartsmeldingen følger et utkast til planprogram som blant annet tar for seg arealstrategier, utredningsbehov og viktige problemstillinger for miljø og samfunn. Planprogrammet er tilgjengelig på denne lenka:

<https://www.aseral.kommune.no/rullering-av-kommuneplanens-arealdel-varsel-om-oppstart-av-planarbeid-og-offentleg-ettersyn-av-forslag-til-planprogram.6579230-503626.html>

Vurdering

Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde er i gjelelden kommuneplan (arealdelen) lagt ut som hensynssone båndlagt etter annet lovverk. Forvalter legg til grunn at dette blir videreført i ny plan, slik at verneforskriften vil gjelde før kommuneplanen.

Arealdisponering utenfor verneområdet vil i mange tilfeller kunne påvirke verneverdiene innenfor verneområdet, eksempelvis ferdsel ut ifra hytteområder. Konsekvensutgreiinga må ta opp i seg denne problemstillinga der dette er relevant i kommuneplanarbeidet.

I kapittel 4, *arealstrategiar*, er det lagt opp til å utarbeide en besøksstrategi for å forvalte turmål og løypenett. Styring av ferdsel for å ivareta beitedyr, sårbare arter og sårbar natur skal være en del av besøksstrategien. Forvalter mener dette er et veldig godt initiativ og en flott videreføring av arbeid som alt er gjort i samband med *Temaplan friluftsliv* og *Besøksstrategi for SVR*. Områdene Bortelid og Ljosland bør også inngå i et slikt arbeid slik at det blir en helhetlig tilnærming. Forvaltningssekretariatet for SVR bidrar gjerne inn i et slikt arbeid om kommunen ønsker det.

AU 30/23 Orienteringssaker
AU 31/23 Eventuelt